

Šifra kandidata:

Državni izpitni center

JESENSKI ROK

TEORIJA IN ZGODOVINA DRAME IN GLEDALIŠČE

Izpitna pola

Četrtek, 7. september 2006 / 90 minut

*Dovoljeno dodatno gradivo in pripomočki: kandidat prinese s seboj nalivno pero
ali kemični svinčnik, svinčnik, šilček in radirko.
Kandidat dobi dva ocenjevalna obrazca in dva konceptna lista.*

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila. Ne izpuščajte ničesar!

Ne obračajte strani in ne začenjajte reševati nalog, dokler Vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani, na ocenjevalna obrazca in na konceptna lista).

Odgovore zapisujte razločno, v prostor, ki je za to namenjen. Uporabljate lahko nalivno pero ali kemični svinčnik. Nečitljive rešitve in nejasni popravki se točkujejo z nič (0) točkami. Rešitve nalog v izpitni poli ni dovoljeno zapisovati z navadnim svinčnikom.

Zaupajte vase in v svoje sposobnosti. Želimo Vam veliko uspeha.

Ta pola ima 12 strani, od tega 3 prazne.

PRAZNA STRAN

Obrnite list.

Preberite odlomek iz dramskega besedila (A):**Prvi akt**

V županovi krčmi, ki je opremljena, kakor so opremljene gosposke krčme na deželi. Na levi vhod iz veže, zadaj, za stopnico višje, duri v izbo, na desni okno. V ozadju, na levi, velika peč s klopjo, na desni dolga miza.

Prvi prizor

Za mizo sede rodoljubi iz doline šentflorjanske: notar, dacar, štacunar, cerkovnik, županja, ekspeditorica itd. Župan stoji.

Vsi so ogorčeni in delajo hude obraze.

Županja: Ampak taka reč!

Ekspeditorica: Joj, taka reč!

Dacar: Hudo čudna reč!

Župan: Ti pa kar molči, gobezdalo dacarsko, ki samo nisi nič boljše! ...

Torej, ljudje božji, tako in tako! Vse kaže in mnogotera znamenja pričajo, da se je prikradlo pohujšanje v dolino šentflorjansko. Tam si je postlalo, ob potoku, v tistem brlogu, ki je bil od nekdanj pribežališče vsega smrdljivega. Pravi, da mu je Peter ime in da je umetnik. Že to je črno znamenje! Dolina šentflorjanske ni blagoslovil Bog zato, da bi redila in pitala umetnike, tatove, razbojnike in druge postopače! Dolina šentflorjanska je živela brez umetnikov doslej, pa bo izhajala tudi poslej! Mi vemo, kar vemo; da je umetnost zakrpana suknja nečistosti in drugih nadlog!

Vsi kimajo z žalostnimi obrazi.

1. Navedite naslov Cankarjevega dramskega besedila, iz katerega je navedeni odlomek?

1 točka

2. Odgovorite na vprašanja:

A Kaj se zgodi v tej dramski situaciji (katere del je odlomek A)?

2 točki

B Ima kak poseben pomen to, da v komediji prva spregovori županja?

1 točka

C O čem mora župan prepričati svoje rodoljube? Kaj razkrije o sebi, ko jih svari pred pohujšanjem?

2 točki

D Kaj pomeni njegova enigmatična in grozeča parola »mi vemo, kar vemo«?

2 točki

3. Cankar v uvodni didaskaliji imenuje Šentflorjance »rodoljube«. Komu je pravzaprav namenil to ironično oznako?

1 točka

4. Iz katerega družbenega sloja predvsem prihajajo dramski liki? Zakaj je umetnik izenačen z razbojnikom?

2 točki

5. Uprizarjanje:

A Kakšen tip scenografije želi dramatik v uvodnih naznakah?

2 točki

B Kako (simbolno) razgiba prvo mizansceno?

2 točki

6. Pred navedenim odlomkom (A) so obsežneje predstavljeni dramski liki. Kako imenujemo takšne razširjene oznake? So vsi poimenovani? Kaj pomeni, da je dramski lik označen le s splošnim poimenovanjem?

3 točke

7. Kaj se v dolini dogaja po tej situaciji? Poimenujte tri ključne dogodke.

3 točke

8. Preberite dramski odlomek (B):

Peter:

"Jacinta, malo bo veselja s hlapci,
veselja malo in lepote nič!
Poljubil ti bo nogo prvi, drugi
in tretji morda – že četrtemu
še šolna ne boš pokazala več!
Preveč je namreč hlapcev in tlačanov,
preveč jih je v dolini šentflorjanski!
Če suženj sam nastavi goli hrbet:
kdo bi udaril? Če ponuja ženska
napete ustnice: kdo bi poljubil?"

Odgovorite na vprašanja:

- A Kdo je Peter? Kaj pove o sebi?

2 točki

- B Presodite, zakaj govori v verzih.

2 točki

9. Pred navedeno repliko izreče Peter samooznako »sonce sem, ki sije samo sebi«. Razložite, kako jo razumete.

2 točki

10. V kateri Cankarjevi drami še nastopi motiv popotnika, vagabunda, obrobneža, obstranca, deklasiranca (navedite njen naslov in ime takšnega dramskega lika)?

2 točki

11. Kateri od dramskih likov v Pohujšanju govori naslednje zanosne, slavlilne besede, kdaj in s kakšnim učinkom:

"Posebno pa še moram poudarjati, da je graščak Peter, naš nadvse zaslužni rodoljub, navdušen za narodno slovo in za vse druge svetinje ter da nam je v tem oziru vzgled in luč! O svatje! Kaj pa bi rekel o prečudežni nevesti njegov, o prelepi gospej Jacinti, o tej devici brez primere? Jezik, miruj; molči, beseda! Svatje: vse hude misli pod pepel in prah, zlohotne sumnje v bežni veter! Poklonimo se jima, nevesti in ženinu!"

3 točke

12. Katero dramaturško funkcijo imata dramski situaciji v navedenih odlomkih A in B?

2 točki

13. Presodite, kaj od navedenega najbolj moti Cankarja v dolini šentflorjanski (izberite in podčrtajte dve napaki):

hlapčevstvo, zaplotništvo, dvojna morala, hinavščina, pobožnjakarstvo, hlinjenje svetosti in brezgrešnosti, korupcija, podkupljivost, nenaklonjenost umetnosti in umetnikom, prikrivanje pokvarjenosti.

2 točki

14. Preberite dramski odlomek (C):

»Zdaj bi le rad vedel – ali je to, kar pravi, da je; ali je več, ali je manj? In ali je sploh? In če on ni, kar je – kdo je, kar on ni? In če je storil, kar bi ne smel storiti, če ni, kar bi bil – kaj bi porekel tisti, ki bi bil, kar pravi tisti, ki ni, da je! In če bi tisti, ki je, dasi ni, nenadoma nastopil in bi rekel tistemu, ki ni, dasi je: ti, ki si, dasi nisi ... o, zavozlana logika! Bog z njo!«

Odgovorite na vprašanja:

- A Kdo govori te zapletene besede in kaj hoče z njimi povedati?

- B S katerim dramskim likom iz evropske dramatike je v »sorodu«?

- C Se spomnite kake metonimije, s katero Cankar preimenuje ta lik?

- D Kako imenujemo takšen dramski govor?

6 točk

15. Izpolnite:

Uprizoritev satirične komedije _____ leta 1906, je dala Cankarju poleta za novo komedijsko delo, ki ga je napisal do začetka gledališke sezone v dveh tednih, oktobra leta _____.

2 točki

16. Katera Cankarjeva novela je bila snovno izhodišče Pohujšanju?

1 točka

17. Izrazite osrednjo idejo Pohujšanja?

2 točki

18. a) Pohujšanje ima posebno dramaturgijo, ki jo nakazujeta tudi uvodna in sklepna dramska situacija. Bi jo lahko označili z zlodejevim stavkom »razvoj pleše v kolobarju«? (Obkrožite ustrezen odgovor.)

DA / NE

b) Kako?

c) V čem je simbolika naslova?

3 točke

19. Uprizoritvena vizija: V kakšno aktualno prizorišče bi »postavili« današnje Šentflorjance in kakšni bi po vaši presoji morali biti sodobni župan, Peter in zlodej?

Prizorišče: _____

Župan: _____

Peter: _____

Zlodej: _____

5 točk

20. Zlodej pravi Petru ob koncu 1. akta: *Strah me je ženske*. V neki drugi drami za Cankarjem podobno govori osamljeni pisar visoko gori nad znočeno ulico, na kateri se kdaj pa kdaj ustavi šepavi korak. Kako se imenuje ta čudaški zaljubljenec in v kateri drami nastopi?

2 točki

21. So prebivalci čudnega Klikotovega predmestja še v čem podobni Šentflorjancem?

1 točka

22. Pod vplivom katere Shakespearove tragedije, ki jo je tedaj prevajal Cankar, je v Pohujšanju uporabil tudi lirične prvine (obkrožite ustrezen odgovor)?

A Hamleta,

B Romea in Julije,

C Othella.

1 točka

23. Katera ruska realistična komedija je vplivala na nastanek in oblikovanje Cankarjevega Pohujšanja? Navedite vsaj dve skupni dramaturški, oblikovalni prvini.

3 točke

24. Gogoljevi meščani se ob nenadnem revizorjevem prihodu držijo skupaj, ker se bojijo (obkrožite ustrezno):

A tistih, ki jih niso sprejeli medse,

B tistih, ki bi jih lahko izdali.

2 točki

25. Kaj povezuje Cankarjevega Petra in Gogoljevega Hlestakova?

4 točke

26. Navedite tuji komedijski lik in njegov stavek, ki vam ju priključ v estetski spomin naslednji dvogovor v Pohujšanju:

Dacar Petru: Ali je kdo videl to sramoto?

Peter: Kaj bi drugače ne bila sramota, kanalja?

2 točki

27. Cankar je pod naslov Pohujšanja pripisal oznako farsa. Navedite vsaj dve prvini, ki sta značilni za ta dramski žanr in ju je uporabil tudi Cankar.

2 točki

PRAZNA STRAN

PRAZNA STRAN